

Katowice, 20 luty 2017 roku

IZBA GOSPODARCZA
SPRZEDAWCÓW POLSKIEGO WĘGLA
ul. Lompy 14,
40-955 Katowice
NIP 634-281-48-03
KRS 0000445236

Szanowny Pan Grzegorz Tobiszowski
Sekretarz Stanu
MINISTERSTWO ENERGII
plac Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa

Działając w imieniu Izby Gospodarczej Sprzedawców Polskiego Węgla, z powołaniem na uprawnienia do reprezentacji ww. podmiotu wskazane w załączonym wydruku z KRS, w związku z prowadzonymi konsultacjami społecznymi w zakresie projektu Ustawy "o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw" (projekt z dnia 25.01.2017r) i bezpośrednio powiązanymi z nim projektami Rozporządzeń:

- Rozporządzenie Ministra Energii "w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych"
- Rozporządzenie Ministra Energii "w sprawie sposobu pobierania próbek paliw stałych"
- Rozporządzenie Ministra Energii "w sprawie metod badania jakości paliw stałych",

niniejszym poniżej przedstawiamy uwagi i wnioski do ww. projektów.

1. Przedmiotowa Ustawa i powiązane z nią Rozporządzenia w proponowanym kształcie będą całkowicie nieskuteczne w procesie eliminacji złej jakości paliw stałych i ochrony powietrza - nadrzędnego celu proponowanej regulacji.

1.1. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w art. 2 punkt 4a Ustawy "o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw stałych" z 25 sierpnia 2006 roku wraz z późniejszymi zmianami Ustawodawca nie umieścił węgla brunatnego (ani innych produktów z jego zawartością) w definicji paliwa stałego, co w sposób automatyczny wykluczyło węgiel brunatny z procesu jakiegokolwiek kontroli w zakresie tej ustawy. Skutkiem tego wykluczenia jest możliwość wprowadzania do obrotu nie tylko samego węgla brunatnego, ale całej gamy mieszanek tego węgla z innymi paliwami np. węglem kamiennym. Węgiel brunatny pochodzący z polskich i czeskich kopalń oferują wszystkie sieci marketów budowlanych w postaci "ekogroszków" do nowoczesnych pieców retortowych. Używany jest również w tradycyjnych piecach węglowych, szczególnie na terenach położonych bliżej kopalni odkrywkowych. Należy podkreślić, że ze względu na powszechne stosowanie i wyjątkowo niskie parametry jakościowe (bardzo niska kaloryczność, wysoka zawartość wilgoci, wysoka zawartość popiołu) węgiel brunatny należy do najbardziej zanieczyszczających środowisko paliw stałych.

- 1.2. Wynikający z Rozporządzeń zakaz sprzedaży do kotłów poniżej 1MW większości sortymentów miałowych (wszystkich o wartości opałowej niższej niż 24MJ/kg) produkowanych w polskich kopalniach - z uwagi na deficyt tańszego paliwa - spowoduje automatyczny wzrost zużycia węgla brunatnego i odpadów w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych.

Wnioski:

W proponowanym kształcie zarówno Ustawa jak i Rozporządzenia nie wpłyną na poprawę jakości paliw stałych i powietrza w Polsce, a w wyniku przytoczonych argumentów mogą mieć skutek odwrotny. Koniecznym rozwiązaniem jest dodanie węgla brunatnego (i produktów z jego zawartością) do definicji "paliwa stałego", co w sposób automatyczny wykluczy możliwość wprowadzania go do obrotu na rynku krajowym.

2. W Ustawie i powiązanych Rozporządzeniach brak jest czytelnych zapisów dotyczących praktycznych sytuacji - przywoływanych przez nas na bazie wieloletniej praktyki - w zakresie transportu magazynowania i wprowadzania do obrotu paliw stałych:

- 2.1. Firmy, które reprezentujemy - zajmujące się sprzedażą węgla - z uwagi na sezonowość sprzedaży i ograniczone możliwości podaży polskich kopalń zmuszone są do utrzymywania wysokich zapasów magazynowych w celu zapewnienia płynnej sprzedaży w całym roku. W licznych przypadkach zapasy te w ilości wielu tysięcy ton gromadzone są w celu dalszego przetwarzania przy produkcji węgla ekologicznego lub dalszej odsprzedaży do zakładów przemysłowych i lokalnych ciepłowni. Dotyczy to w szczególności sortymentów miałowych o parametrach niższych niż określone jako graniczne w przedstawionym Rozporządzeniu. Bardzo krótkie, 30 dniowe *vacatio legis* uniemożliwia sprzedaż lub inne zagospodarowanie zmagazynowanych miałów skutkiem czego w całym kraju na prowadzonych przez nas składach pozostaną setki tysięcy ton węgla - bez możliwości dalszej sprzedaży. Firmy te zmuszone będą do kosztownej utylizacji ww. sortymentów, co dla wielu z nich może oznaczać zagrożenie bankrutem.
- 2.2. Powszechnie stosowaną praktyką na naszych składach jest ponowne sortowanie węgla grubego (kęsy, kostki i orzechy), który podlega zjawisku zmiłowania w czasie transportu, rozładunku i składowania. Jest to czynność niezbędna wynikająca nie tylko z konieczności spełnienia odpowiednich norm, ale również oczekiwań naszych klientów. W wyniku tego procesu otrzymujemy produkt "uboczny" w postaci miału, który bardzo często nie spełnia kryteriów jakościowych zawartych w Rozporządzeniu "w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych", tabela nr 5. W skali całego kraju są to kolejne setki tysięcy ton, które z powodu zawyżonych norm jakościowych dla sortymentów miałowych praktycznie nie będą mogły trafić na rynek. Także i w tym przypadku jedynym wyjściem firm handlowych będzie utylizacja niespełniających norm sortymentów miałowych. Warto zauważyć, że ilość miału odsiewanego z węgla grubych sięga 25% całego wolumenu sprzedaży tychże węgla.
- 2.3. Długoterminowe składowanie węgla w sortymentach miałowych powoduje powstanie zjawiska "wygrzania", czyli naturalnego procesu chemicznego powodującego utratę kaloryczności i wzrost zawartości popiołu (utrata kaloryczności po kilkumiesięcznym składowaniu może wynosić 1 - 2 MJ/kg). Istotny wpływ na parametry węgla mają również warunki atmosferyczne. Przyjmuje się, że wzrost zawartości wilgoci o 3% (np. w skutek opadów

atmosferycznych) powoduje spadek kaloryczności o 1MJ/kg. Obydwa zjawiska mogą doprowadzić do zmiany parametrów mialu wykluczając go z możliwości dalszej sprzedaży.

- 2.4. Niejednorodność i sposób produkcji sortymentów mialowych może doprowadzić do przypadkowego (niezamierzonego) zniżenia parametrów węgla wysyłanego przez producenta. Biorąc pod uwagę zarówno ilość (wysyłki całopociągowe np. 2.500 ton), odległość (setki kilometrów), jak i brak możliwości odesłania do kopalni zareklamowanego węgla (brak technicznej możliwości zwrotu) powstaje poważny problem z dalszym zagospodarowaniem niespełniającego norm jakościowych węgla.

Wnioski:

Przedstawione wyżej przykłady często występujące w procesie transportu, magazynowania i wprowadzania do obrotu paliw stałych, nie są przewidziane w proponowanej regulacji i mogą powodować zawarte w Ustawie konsekwencje karno - finansowe (art. 34a punkt - grzywna od 25.000 do 250.000 zł). Jeszcze trudniej przewidzieć praktyczny sposób zagospodarowania nie spełniających wymagań jakościowych mialów znajdujących się na naszych składach - przeprowadzenie utylizacji kilkuset tysięcy ton węgla w całym kraju wydaje się nie realne do wykonania, a z ekonomicznego punktu widzenia zupełnie irracjonalne.

Uważamy za niezbędne dodanie do Rozporządzenia tabeli z sortymentami mialowymi o parametrach jakościowych uwzględniających przytoczone zjawiska w codziennej praktyce. Naszym zdaniem parametry te powinny pokrywać się z zawartymi w tabeli nr 6 Rozporządzenia (przewidywanymi do kotłów o minimalnej mocy cieplnej 1 MW).

Z uwagi na przytoczone argumenty w punkcie 2.1 vacatio legis powinno wynosić minimum 1 rok od daty wejścia w życie Rozporządzeń, aby umożliwić firmom handlowym sprzedaż zgromadzonego wcześniej węgla.

3. Zawarte w Ustawie i Rozporządzeniach zapisy spowodują dodatkowe koszty dla przedsiębiorstw, gospodarstw domowych, obywateli i sektora finansów publicznych:

- 3.1. Zwracamy szczególną uwagę, że sortymenty mialowe ze względu na cenę są powszechnie stosowane jako podstawowe źródło ciepła w wielu gospodarstwach domowych. Używane są w nowoczesnych kotłach z automatycznym podajnikiem, jak również w tradycyjnych piecach - szczególnie przez mniej zamożną część społeczeństwa. Dopuszczenie do sprzedaży jedynie ekomiału o parametrach określonych w tabeli nr 5 Rozporządzenia doprowadzi do znacznego wzrostu wydatków na ogrzewanie lub spowoduje zastąpienie dotychczas sprzedawanych mialów węglem brunatnym i odpadami.
- 3.2. Sortymenty mialowe są również podstawowym paliwem wielu podmiotów gospodarczych korzystających z kotłów o mocy poniżej 1 MW. Pomijając oczywiste konsekwencje wzrostu kosztów produkcji należy zaznaczyć, że kotły węglowe wytwarzające ciepło na potrzeby produkcji mogą być nie przystosowane do spalania węgla o kaloryczności powyżej 24 MJ/kg w rezultacie czego zostaną oni de facto odcięci od paliwa do swoich kotłów. Zaopatrywani przez nas odbiorcy często zlokalizowani są poza obszarami wielkomiejskimi i nie mają możliwości stosowania alternatywnych paliw.

- 3.3.** Wysokie koszty zaproponowanych Rozporządzeń poniosą borykające się z trudną sytuacją finansową producenci węgla - Spółki Węglowe. Dotychczas jako Autoryzowani Sprzedawcy polskich producentów węgla (Spółek Węglowych) byliśmy poważnym odbiorcą całej gamy produkowanych sortymentów miałowych (kilka milionów ton rocznie). W opinii producentów szczególnie korzystny był fakt płacenia przez nas znacznie wyższych cen w stosunku do energetyki zawodowej. Zastąpienie wykluczonych sortymentów miałowych proponowanym w Rozporządzeniu "ekomiąłem" z uwagi na możliwości produkcyjne polskich kopalń nie jest możliwe.
- 3.4.** Dodatkowe koszty wprowadzenia Rozporządzeń wynikają z konieczności prowadzenia ciągłych badań jakościowych węgla. Opisane w punkcie 3 naszego pisma, niezależne od nas przypadki z uwagi na bardzo wysokie restrykcje przewidziane w Ustawie powodują konieczność dodatkowych badań praktycznie na każdym etapie wprowadzania do obrotu. Koszt jednorazowego badania próbki węgla, dla podstawowych parametrów jakościowych wynosi około 500zł netto.

Wnioski:

Działania mające na celu zastąpienie sortymentów miałowych tzw. "ekomiąłem" z uwagi na zbyt wygórowane parametry jakościowe i możliwości polskich producentów w praktyce są niemożliwe do zrealizowania. Ze względów ekonomicznych należy w Rozporządzeniu dodać sortymenty miałowe o parametrach będących kompromisem pomiędzy możliwościami podażowymi i oczekiwaniami społecznymi, a ochroną środowiska (naszym zdaniem takie jak w tabeli nr 6 Rozporządzenia). Proponowany kształt Ustawy i Rozporządzeń będzie skutkował zwiększeniem kosztów u kilku milionów gospodarstw domowych i zakładów pracy a także - z uwagi na potrzebę wykonywania badań jakościowych - u dystrybutorów węgla i Skarbu Państwa.

- 4. W proponowanym kształcie Ustawy i Rozporządzeń występuje wiele nieczytelnych sformułowań, które w praktyce mogą powodować daleko idące konsekwencje dla podmiotów wprowadzających paliwa stałe do obrotu:**
- 4.1.** W Rozporządzeniu "w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych" tabele nr 4 i 5 określają wymagania jakościowe dla "kwalifikowanych paliw stałych o wymiarze ziarna 5 -31,5 mm : ekogroszek " i "kwalifikowanych paliw stałych o wymiarze ziarna 0 -31,5mm: ekomiął. Nazwy ekogroszek i ekomiął funkcjonowały dotychczas wyłącznie jako nazwy handlowe wyróżniające paliwa do kotłów klasowych z automatycznym podajnikiem. Z kolei „kwalifikowane paliwo stałe” to certyfikat nadawany przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla na potrzeby producentów węgla. Jednakże, „ekogroszek”, „ekomiął” czy kwalifikowane paliwo stałe” nie są określone przez Polskie Normy (ani Rozporządzenia) ani też w żaden inny sposób zdefiniowane jako oddzielne sortymenty węgla. Jeżeli celem Ustawy i Rozporządzenia było określenie warunków niezbędnych do stosowania nazw z wyróżnikiem "eko" należałoby doprecyzować spełnienie jakich parametrów jakościowych paliwa węglowego pozwala na użycie tego przedrostka. Podobne doprecyzowanie wydaje się niezbędne jeśli założeniem było wyodrębnienie oddzielnej grupy proekologicznych paliw możliwych do stosowania w nowoczesnych kotłach węglowych.
- 4.2.** Ustawa i Rozporządzenia nie precyzują kto i na jakich zasadach wskazuje konkretne laboratorium uprawnione do badania próbek paliwa stałego w trakcie prowadzonej kontroli.

4.3. W Ustawie i Rozporządzeniach brak jest informacji na temat dopuszczalnych odchyień w jakości paliwa wynikających z błędów pomiarowych. Zgodnie z proponowaną regulacją nawet minimalne zniżenie jednego parametru jakościowego wyklucza możliwość wprowadzenia do obrotu (np. kaloryczność 23,99MJ/kg lub zawartość popiołu 12,01%). Dokładność pomiarów określa niżej przedstawione zestawienie z opracowania "Laboratoryjne Metody Oznaczania Jakości Paliw" wykonanego w Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie na Wydziale Paliw i Energii.

Parametr	Wartość parametru	Dokładność
Zawartość popiołu Ad	Do 20 %	10,0% względnie
	Powyżej 20%	2,0% bezwzględnie
Kaloryczność Q _{ir}	Do 12,56 MJ/kg	0,63 MJ/kg
	Powyżej 12,26 MJ/kg	0,84 MJ/kg

4.4. Brak w Ustawie i Rozporządzeniach zapisów określających czas jaki kontrolujący ma na wydanie decyzji w sprawie kwestionowanego paliwa stałego i czy w trakcie kontroli dopuszczalne jest wprowadzanie badanego paliwa do obrotu.

Wnioski:

Doprecyzowanie wyżej wymienionych zapisów na etapie tworzenia regulacji wyeliminuje w przyszłości powstawanie szeregu sporów pomiędzy podmiotami wprowadzającymi paliwa stałe do obrotu i organami kontrolującymi oraz w sposób czytelny określi kolejność i sposób postępowania w przypadkach kontroli.

5. Przedstawiona Ustawa i Rozporządzenia zlikwiduje działalność wielu zakładów pracy zajmujących się przeróbką i produkcją węgla (w tym ekologicznego), a także uniemożliwi firmom pośredniczącym dalszą sprzedaż węgla w sortymentach miałowych do wszystkich odbiorców dysponujących kotłami powyżej 1 MW.

5.1. Należy zauważyć, że przedstawiona Ustawa i Rozporządzenia nie uwzględniają powszechnie stosowanej praktyki, zgodnie z którą część podmiotów gospodarczych kupuje węgiel w sortymentach miałowych w celu dalszej przeróbki mechanicznej. Przedstawione do uzgodnienia regulacje uniemożliwiają zakup od producenta niższej jakości węgla w celu poddania go przeróbce mechanicznej i uzyskania wysokiej jakości paliwa stałego (np. ekogroszku).

5.2. Projekt Ustawy i Rozporządzeń nie przewiduje podstawowej kwestii w zakresie pośredniczenia podmiotów zajmujących się sprzedażą paliw stałych do odbiorców finalnych dla których Rozporządzenia przewidują inne parametry jakościowe. Z uwagi na specyficzne wymogi organizowanych w całym kraju przetargów (terminy płatności, organizacja dostaw, warunki przetargowe itd.) nie tylko producenci, ale również firmy, które reprezentujemy są dostawcami paliw stałych do odbiorców z kotłami o mocy cieplnej powyżej 1MW (dla których określono

oddzielne parametry jakościowe tabela 6, 7 i 8). Art. 7 punkt 8 oraz Art. 3a punkt 3a Ustawy i powiązane rozporządzenie "w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych" całkowicie uniemożliwia po wejściu w życie Rozporządzeń tego typu działalność.

Wnioski:

Proponujemy wprowadzić zapisy umożliwiające:

- 1) Zakup paliw stałych niespełniających wymagań zawartych w Rozporządzeniu wyłącznie w celu dalszej przeróbki jakościowej.
- 2) Zakup paliw stałych określonych jakościowo w tabelach nr 6,7 i 8 Rozporządzenia - w celu dalszego odsprzedania uprawnionym do zakupu podmiotom (posiadającym kotły powyżej 1 MW) zgodnie z tym Rozporządzeniem.

Naszym zdaniem proponowana Ustawa i Rozporządzenia powinny dotyczyć wyłącznie sprzedaży węgla kamiennego odbiorcom finalnym dokonującym zakupu w celu zużycia.

6. Rozporządzenie w sprawie sposobu pobierania próbek paliw stałych i Rozporządzenie w sprawie metod badania jakości paliw są potencjalnie bardzo kosztowne dla firm zajmujących się obrotem węglem, w szczególności dla firm handlujących węglem opałowym.

6.1. Treść Rozporządzenia w sprawie sposobu pobierania próbek bazuje na Polskiej Normie PN-G-04502:2014-11. Zgodnie z ww. normą, im większa partia towaru i im większe jest maksymalne uziarnienie węgla w partii, tym większą próbkę należy pobrać. O ile więc w przypadku miałów węglowych o granulacji do 25mm próbka pobierana do badań jest niewielka, o tyle w przypadku węgla o większej granulacji należy pobrać nawet kilkaset kg węgla. Przykładowy rozmiar próbki ogólnej dla różnych granulacji i różnych wielkości partii węgla obrazuje poniższa tabela.

próbka ogólna [kg]	max. uziarnienie [mm]	wielkość partii węgla [t]									
		25	50	100	250	500	1 000	2 000	3 000	5 000	10 000
	200	384	384	384	384	384	384	552	612	612	612
	80	153,6	153,6	153,6	153,6	153,6	153,6	220,8	244,8	244,8	244,8
	31,5	60,8	60,8	60,8	60,8	60,8	60,8	87,4	96,9	96,9	96,9
	25	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	55,2	61,2	61,2	61,2

W Polsce jest 10 000 firm handlujących węglem, z czego większość zajmuje się obrotem detalicznym węglem opałowym. Typowy detaliczny skład opału ma w swojej ofercie ok. 15 różnych węgli, po ok. 25 ton z każdego rodzaju. Zwykle oferta takiego składu to pełen przekrój granulacji sortymentów. Zakładając więc średni rozmiar pobranej próby na poziomie 159,2 kg (średnia z wartości w kolumnie dla partii węgla 25t) i 15 sortymentów węgla na placu, organ kontrolujący, chcąc gruntownie skontrolować taki skład pobierze łącznie 2,4 tony węgla o wartości przewyższającej 1000zł wg cen zakupu, od którego jeszcze właściciel składu będzie musiał odprowadzić akcyzę. W skrajnym przypadku, dla węgla o max. granulacji 200mm, z hałdy 25t pobrana będzie próba o masie 384kg, czyli 1,5% masy takiej hałdy. W jeszcze bardziej ekstremalnym przypadku, gdy np. organ kontrolujący zechce skontrolować jakość 0,5 tony takiego węgla transportowanego do klienta również będzie musiał pobrać do badania 384kg takiego węgla, co będzie stanowiło 77% jego masy. Niewiadomą pozostaje częstotliwość kontroli, która w sposób oczywisty będzie multiplikować ponoszone przez składy węgla koszty związane z kontrolą.

- 6.2. Rozporządzenie w sprawie pobierania próbek paliw stałych, nie określa kto, na czyj koszt i jak długo ma obowiązek przechowywać próbkę kontrolną węgla. Gdyby obowiązek ten miał być przerzucony na przedsiębiorcę, wprowadzi to konieczność inwestycji w bezpieczny magazyn, co będzie dodatkowym kosztem dla firm.

Wnioski:

Proponujemy wprowadzić zapisy:

- 1) Nakazujące organom kontrolującym rekompensatę wartości próbek zabranych do badania.
- 2) Precyzujące kto, na czyj koszt i jak długo ma obowiązek przechowywać próbkę kontrolną węgla.

7. Kary za wprowadzanie do obrotu paliw stałych niespełniających wymagań jakościowych, wynikające z Rozdz. 3, Art. 34a Ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

- 7.1. Kary za wprowadzanie do obrotu paliw niezgodnych z Rozporządzeniem przewidziane w Rozdz. 3, Art. 34a Ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw są bardzo dotkliwe (grzywna od 50 000 do 500 000 zł lub kara pozbawienia wolności do lat trzech, czy w przypadku mniejsze wagi grzywna od 10 000 do 25 000zł). Nawet w przypadku gdy przedsiębiorca łamie prawo nieumyślnie, podlega grzywnie od 25 000 do 250 000 zł. Kary te wydają się niewspółmierne do skali działalności, w szczególności z perspektywy małych składów opału, które nie są w stanie samodzielnie badać węgla (niebotycznie wysoki koszt stworzenia laboratorium czy bardzo wysoki koszt badań – ok. 500zł netto/badanie.) Wobec powyższego, firmy te zmuszone są wierzyć w deklaracje i certyfikaty otrzymane od swoich dostawców (kopalnie / pośrednicy). Ponadto, jak wspomniano w punkcie 2.3 niniejszego pisma, parametry węgla ujęte w Rozporządzeniu dotyczącym wymagań jakościowych dla paliw stałych, a w szczególności: zawartość wilgoci i wartość opałowa węgla ulegają zmianie pod wpływem warunków atmosferycznych, na które podmioty zajmujące się obrotem węglem nie mają wpływu.

Wnioski:

Wobec powyżej przytoczonych argumentów, proponujemy znaczące zmniejszenie wymiaru kar, w szczególności w przypadku, gdy przedsiębiorca działa nieumyślnie lub gdy sprawa jest sprawą „mniejszej wagi”.

PODSUMOWANIE

Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla od początku istnienia aktywnie uczestniczy w pracach mających na celu uporządkowanie rynku paliw stałych. Zawsze opowiadaliśmy się za wprowadzeniem regulacji prawnych normujących nie tylko jakość, ale i dystrybucję węgla. Jesteśmy przekonani, że z uwagi na szereg specyficznych uwarunkowań w naszym kraju, paliwa stałe w najbliższej przyszłości pozostaną głównym źródłem energii cieplnej w gospodarstwach domowych. Przy odpowiedniej regulacji jest możliwe ustalenie realnego kompromisu pomiędzy potrzebami społecznymi, możliwościami produkcyjnymi kopalń i koniecznością ochrony środowiska.

Mamy nadzieję, że nasze wieloletnie doświadczenie w zakresie wprowadzania paliw stałych do obrotu pozwoli na uwzględnienie naszych uwag i wniosków w dalszych pracach nad przedmiotową Ustawą i Rozporządzeniami.

Z poważaniem,

Zbigniew Krupski

Łukasz Horbacz

Członek Zarządu

Członek Zarządu

Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla

W załączeniu:

1. wydruk z KRS